



Quickscan Flora- en faunawet Hoekbree Assen fase 2 en 3





Quickscan Flora- en faunawet Hoekbree fase 2 en 3 Assen

Status

Definitief

Datum

8 maart 2016

Handtekening

Michiel van Kerkvoorde

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	5
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	7
2 Resultaten en effecten	9
2.1 Matig / zwaar beschermde soorten	9
2.2 Licht beschermde soorten	12
3 Conclusies en aanbevelingen	13
3.1 Conclusie matig en zwaar beschermde soorten	13
3.2 Aanbevelingen	13
4 Literatuur en bronnen	15
B 1 Bijlage: Flora- en faunawet	17
Flora- en faunawet	18
Wetsartikelen	18
Beschermingscategorieën	18

Toetsingskader Flora- en faunawet 19

Rode lijsten 21

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Tussen het Herepad en de bestaande woningen van Marsdijk wil de gemeente Assen 8 tot 9 vrije kavels uitgeven, in grootte variërend van circa 470 tot circa 780 vierkante meter (2e fase). Het derde deel van de ontwikkeling ligt tussen het Herepad en Peelo. Hier worden twee blokken rijwoningen gebouwd van maximaal drie bouwlagen (3e fase).

Effecten op beschermde flora en fauna als gevolg van het plan, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Daarom is in 2006 een Quicksan Flora- en faunawet uitgevoerd. Vanwege de beperkte houdbaarheid van deze quickscan (circa 3 jaar geldigheid) is Buro Bakker gevraagd om een update van de toetsing uit te voeren.

Met de quickscan wordt in beeld gebracht of en welke beschermde soorten flora en fauna in het plangebied aanwezig zijn. Als het plan leidt tot negatieve effecten voor deze soorten, dan worden hiervoor aanbevelingen voor vervolgstappen beschreven.

Het uiteindelijke doel is het afstemmen van het plan op de aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna, zodat gewerkt wordt binnen de kaders van de Flora- en faunawet.

1.2 Wettelijk kader

Voor dit onderzoek houden we rekening met de soortbescherming zoals genoemd in de Flora- en faunawet. De Nederlandse natuurwetgeving is gebaseerd op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming is hierbij uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt een aantal vaak zeldzame of kwetsbare planten- en diersoorten. De bepalingen uit de wet die in deze quickscan getoetst worden, zijn van toepassing op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

Er worden in de Flora- en faunawet drie verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten flora en fauna met een lichte bescherming geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten flora en fauna zijn mitigerende maatregelen van toepassing als effecten van het plan niet uitgesloten kunnen worden.

Mitigerende maatregelen zijn 'verzachtende' maatregelen die effecten op beschermde flora en fauna kunnen voorkomen. Het ontwerp, de planning en/of uitvoering van het plan wordt afgestemd op de beschermde soorten flora en fauna, zodanig dat de functionaliteit van de verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een voorbeeld is werken buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van een diersoort. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als mitigatie niet mogelijk is. Een toelichting op de Flora- en faunawet staat in Bijlage I.

1.3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit een brononderzoek en een veldbezoek.

Brononderzoek: voor de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie hoofdstuk 4 van dit rapport).

Veldonderzoek: op 23 februari 2016 is een ecologische verkenning in het plangebied uitgevoerd door een ecooloog. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn inschattingen gemaakt van het (mogelijke) voorkomen van beschermde soorten flora en fauna op basis van terreinkenmerken. De bomen op het terrein zijn gecontroleerd op geschikte holten voor vleermuizen en vogels. Ondanks dat het veldbezoek in de winter is uitgevoerd, kon met de brongegevens en de habitatgeschiktheid, toch een goede inschatting worden gemaakt naar het voorkomen van beschermde soorten flora en fauna.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in het noorden van Assen in de noord-west hoek van de woonwijk Marsdijk. Aan de westzijde van het plangebied grenst een doorgaande weg naar het centrum van Assen (Peloo), aan de noordzijde ligt het Noord Willemskanaal en de oostzijde grenst aan de woonwijk. Het Herepad (een fietspad) doorkruist het gebied en aan de zuidzijde van het plangebied liggen de voetbalvelden. Zie figuur 1 voor de begrenzingen van het plangebied.



Figuur 1 De globale ligging van het plangebied (Bron: Google Earth Pro).

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een braakliggend terrein met opslag van struiken en diverse bomen, een zandbult en een houtwal aan de zuidzijde langs de sportvelden. Vanwege hevige regenval was het terrein drassig. Er zijn een paar ondiepe greppels aanwezig die niet permanent watervoerend zijn, verder is geen oppervlaktewater aanwezig. Aan de noordzijde is de bouw van een woonflat de Messchenstaete al gestart.



Figuur 2 Impressie van het plangebied. Links: fietspad Hereweg. Rechts: houtwal langs sportvelden.

1.5 Planbeschrijving

Het plan Hoekbree te Assen betreft de 2^e en 3^e fase. Tussen het Herepad en de bestaande woningen van Marsdijk wil de gemeente Assen 8 tot 9 vrije kavels uitgeven, in grootte variërend van circa 470 tot circa 780 vierkante meter (2e fase). Het derde deel van de ontwikkeling ligt tussen het Herepad en Peelo. Hier worden twee blokken rijwoningen gebouwd van maximaal drie bouwlagen (3e fase). Nabij dit plan wordt de Messchenstaete gebouwd. Bij het bouwrijp maken van het terrein wordt bestaand groen verwijderd. De huidige houtsingel aan de zuidzijde langs de sportvelden blijft behouden. In figuur 3 is het ontwerp van het plan weergegeven.



Figuur 3 Voorgenomen plan Hoekbree Assen (bron: gemeente Assen).

2 | Resultaten en effecten

In paragraaf 2.1 wordt eerst het voorkomen en de effecten op zwaar en matig zwaar beschermde flora en fauna beschreven. Bij elke soortgroep worden effecten beoordeeld die het plan heeft op soorten en wordt het vervolg besproken. De aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna kan leiden tot de aanbeveling voor vervolgonderzoek of tot een mitigatieopgave. In paragraaf 2.2 wordt de aanwezigheid van licht beschermde soorten flora en fauna beschreven.

2.1 Matig / zwaar beschermde soorten

2.1.1 Flora

Voorkomen binnen het plangebied

Uit brongegevens blijkt dat in het verleden geen beschermde soorten flora in het plangebied zijn waargenomen. De aangetroffen vegetatie bestaat uit onkruiden, planten van storingsmilieu's, planten van bemeste graslanden, planten van droge graslanden en planten van voedselrijke zomen (bron: Arcadis 2006). Tijdens het veldbezoek werd dit beeld bevestigd. De vegetatie in het plangebied bestaat uit ruigtekruiden en opslag van braam. Er groeide in het gebied onder andere Gestreepte witbol, Pitrus en diverse mossorten. Verder was Gewone vlier, berk en eik aanwezig. Vanwege de terreingesteldheid en de brongegevens is de aanwezigheid van beschermde flora op dit terrein uitgesloten.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.1.2 Vogels

Voorkomen binnen het plangebied

Jaarrond beschermde nesten

Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11 van de Flora- en faunawet. In het plangebied is tijdens het veldbezoek een braakbal gevonden. Hierin waren resten van Veldmuis en Huisspitsmuis aanwezig, dit duidt op de aanwezigheid van foerageerplek van een Ransuil of roofvogel zoals Buizerd. Er zijn binnen het gebied geen nesten van deze jaarrond beschermde soorten gezien. Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Foerageergebied van Ransuil of Buizerd is wel in het plangebied aanwezig.

Algemeen beschermde nesten

Algemene beschermde nesten zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn algemene broedvogels waargenomen namelijk Merel, Pimpelmees, Houtduif. Er zijn oude nesten van mogelijk Merel en Houtduif gezien. In een van de bomen net buiten het plangebied een nest van een Zwarte kraai waargenomen. Hier was ook een paartje aanwezig. Verder vloog een Grote bonte specht weg van een dode berk in de zuidelijke houtwal die als foerageerplek werd gebruikt. De gaten in deze berk waren ongeschikt als nestplek voor de soort omdat deze te ondiep was. Een andere dode berk die verderop in de houtwal stond was ook ongeschikt. Het plangebied vormt een geschikte plek voor algemene broedvogels om tot broeden te komen.



Figuur 4 Berk met gaten van Grote bonte specht.

Effecten en vervolg

Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Het plangebied wordt wel als foerageergebied door Ransuil of Buizerd gebruikt, dit is echter geen essentieel onderdeel. In de omgeving is voldoende foerageergebied voor de soorten aanwezig, namelijk aan de noordzijde van het kanaal op het industrieterrein en in het buitengebied van Assen.

Het plangebied vormt een geschikte plek voor algemene broedvogels om tot broeden te komen. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van nesten van algemene broedvogels. Dit betreft zowel de vogels die in het plangebied zelf broeden als de vogels die binnen de beïnvloedingssfeer van de werkzaamheden broeden. Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hiervoor wordt bovendien geen ontheffing verleend.

De werkzaamheden dienen daarom in eerste instantie buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli. Wanneer dit niet mogelijk is, is voorafgaand aan de werkzaamheden een nestcontrole nodig. Deze controle moet worden uitgevoerd door een ecooloog.

2.1.3 Vleermuizen

Voorkomen binnen het plangebied

Verblijfplaatsen

In Nederland komen meerdere soorten vleermuizen voor. Ze verblijven afhankelijk van de soort in bomen of bebouwing. Deze verblijfplaatsen zijn beschermd. De bomen binnen het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Alle bomen binnen het plangebied zijn gecontroleerd op holten. Na deze controle blijkt dat er geen geschikte holten aanwezig zijn waarin vleermuizen hun verblijf kunnen hebben. Hiermee is de aanwezigheid van verblijfplaatsen binnen het plangebied uitgesloten. De woningen in de woonwijk direct buiten het plangebied zijn wel geschikt als verblijfplaats.

Belangrijke vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen om van hun verblijfplaats naar hun jachtgebied te vliegen, zoals bomenrijen en watergangen. Belangrijke vliegroutes zijn beschermd. Aan de zuidzijde van het plangebied is een houtwal aanwezig. Deze staat in verbinding met de bomenrij richting oosten de woonwijk in. Aan de westzijde van deze houtwal (Peelo) is een onderbreking van

de bomenrij van minimaal 30 meter waardoor de lijnvormige structuur niet doorloopt richting westen. Een essentiële doorgaande vliegroute is hiermee niet aanwezig.

Belangrijk foerageergebied

Het braakliggend terrein is geschikt voor vleermuizen als foerageergebied. Er zijn luwe insectenrijke plekken aanwezig zoals de bosjes en houtwal aan de zuidzijde. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Vleermuizen maken namelijk van diverse elementen gebruik als foerageerplek, zoals tuinen, plantsoenen etc. Deze elementen zijn in de directe omgeving voldoende aanwezig.

Effecten en vervolg

Verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en -foerageergebied van vleermuizen ontbreken binnen het plangebied. Effecten en vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde.

2.1.4 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen binnen het plangebied

Uit brononderzoek blijkt dat grondgebonden zoogdieren als Steenmarter nabij het plangebied voorkomt. Binnen het plangebied is geen geschikt voortplantingshabitat voor de soort aanwezig, omdat deze veelal gebouwd gebonden is. Takkenhopen die geschikt zijn voor Steenmarter ontbreken. Het terrein is wel geschikt als foerageergebied voor de Steenmarter. Dit is echter niet essentieel voor de soort omdat in de ruime omgeving voldoende foerageerplekken zijn namelijk onder andere de tuinen bij woningen.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.1.5 Reptielen en amfibieën

Voorkomen binnen het plangebied

Het plangebied biedt geen geschikte biotoop voor reptielen en amfibieën met een zwaarder beschermingsregime. Uit verspreidingsgegevens blijkt dat licht beschermde amfibiesoorten aanwezig zijn. Er ontbreekt geschikt voortplantingswater voor amfibieën binnen het plangebied. Op basis van biotoopgeschiktheid en verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van beschermde soorten amfibieën zoals Heikikker en Poelkikker uitgesloten. Vanwege de geïsoleerde ligging is het plangebied ook ongeschikt als landhabitat voor beschermde amfibieën. Op basis van verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van reptielen uitgesloten.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.1.6 Overige beschermde soorten

Voorkomen binnen het plangebied

Het voorkomen van overige soorten met een juridisch zwaarder beschermingsregime (vissen, libellen, dagvlinders en andere ongewervelden) kan op voorhand worden uitgesloten. Voor deze soorten is geen geschikt leefgebied aanwezig, permanent watervoerende sloten voor vissen ontbreken. Geschikte water- en oevervegetatie zoals krabbenscheervegetaties voor beschermde libellen ontbreken. Voor beschermde vlinders geldt dat ze hun leefgebied voornamelijk in natuurgebieden hebben. Uit brononderzoek blijkt dat er geen beschermde soorten in het plangebied voorkomen, ook ontbreekt geschikt habitat voor beschermde vlinders.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.2 Licht beschermde soorten

Voorkomen binnen het plangebied

Naast de in dit hoofdstuk behandelde matig en zwaar beschermde soorten, komen ook een aantal licht beschermde soorten voor. In tabel 1 is hiervan een overzicht opgenomen.

Tabel 1 Waargenomen en mogelijk aanwezige licht beschermde plant- en diersoorten

Soortgroep	Soort	Type waarneming
Zoogdieren	Mol	Leefgebied (sporen)
	Egel	Leefgebied
	Bosmuis	Leefgebied
	Bosspitsmuis	Leefgebied
	Huisspitsmuis	Leefgebied (braakbal)
	Veldmuis	Leefgebied (braakbal)
Amfibieën	Gewone pad	Landhabitat strooisellaag

Effecten en vervolg

De negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren leiden niet tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft algemene soorten fauna waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten fauna geldt een algehele vrijstelling. Schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet hoeft niet te worden gecompenseerd. Op licht beschermde soorten fauna is wel de zorgplicht van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Een veelgebruikte invulling van deze zorgplicht bestaat uit het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door deze enkele dagen voorafgaand aan de werkzaamheden kort af te maaien (één richting op werken). Dieren krijgen dan de tijd om het plangebied te verlaten en elders leefgebied te zoeken.

3 | Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusie matig en zwaar beschermde soorten

Op basis van de resultaten van de quickscan zijn over de aanwezigheid van beschermde flora en fauna binnen het plangebied de volgende conclusies te trekken:

- Er is geschikt broedbiotoop aanwezig voor algemene broedvogels;
- Er is leefgebied voor een aantal licht beschermde soorten aanwezig.

3.2 Aanbevelingen

Algemene broedvogels

- Om effecten op broedvogels te voorkomen is het van belang de werkzaamheden, zoals het bouwrijp maken van het terrein, buiten het broedseizoen uit te voeren;
- Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli;
- Wanneer dit niet mogelijk is, is voorafgaand aan de werkzaamheden een nestcontrole nodig. Deze controle moet worden uitgevoerd door een ecoloog. Als blijkt dat er wel broedende vogels aanwezig zijn dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de vogel is uitgebroed en de jongen vliegvlug zijn.

Zorgplicht

- De werkzaamheden kunnen leiden tot negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren namelijk Mol, Egel, Bosmuis, Bosspitsmuis, Huispitsmuis, Veldmuis, Gewone pad. Dit zijn algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt alleen de zorgplicht;
- De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Dit wordt uitgevoerd door het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door deze enkele dagen voorafgaand aan de werkzaamheden kort af te maaien (één richting op werken). Dieren krijgen dan de tijd om het plangebied te verlaten en elders leefgebied te zoeken.

4 | Literatuur en bronnen

- Arcadis, 2006. Quickscan Flora- en faunawet Mardijk Assen. 23 november 2006, rapportnummer 110312/NA6/1W5/000244/001. In opdracht van Stichting Woningbeheer Assen. Arcadis.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Dijkstra, A.C.J., J. de Vries en B.J. Hoentjen, 2003. Dagvlinders in Drenthe. Voorkomen en verspreiding 1990 - 2001. Uitgeverij PubliQue / Vlinderwerkgroep Drenthe.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden;
- Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. Atlas van de Drentsche Flora. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem / Werkgroep Florakartering Drenthe.
- www.ravon.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.ndff.nl

B 1 | Bijlage: Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Wetsartikelen

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de minister van LNV (thans EZ) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

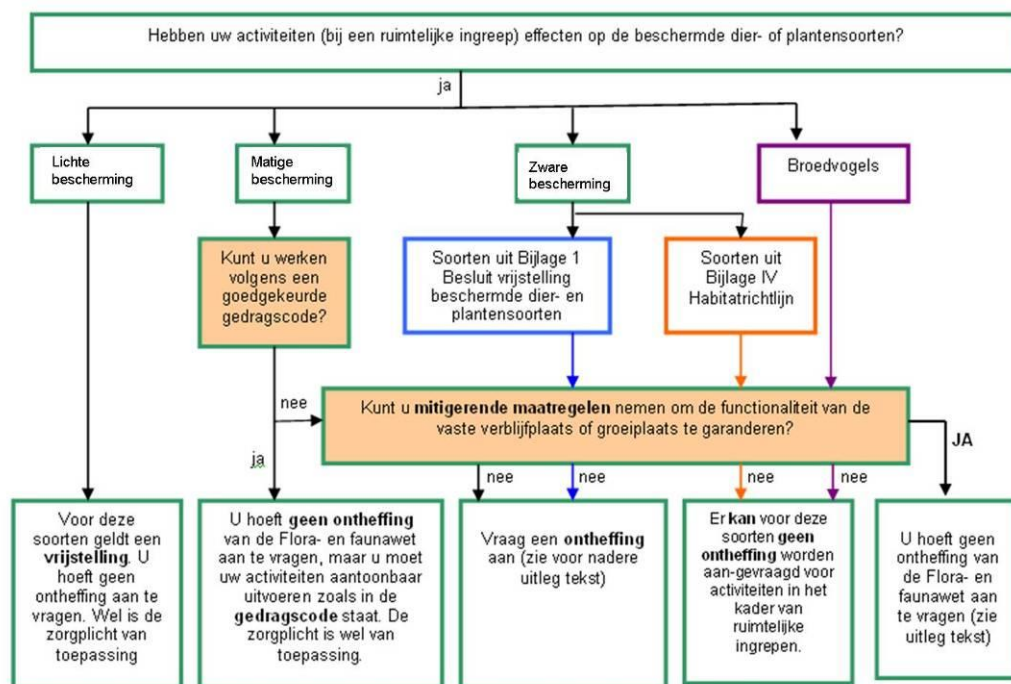
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij AMvB zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en faunawet het zwaarste beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden beschadigd, vernield, uitge-

haald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats en/of een vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 van de Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het toenmalige Ministerie van LNV vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Indien aantasting of verstering van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

Toetsingskader Flora- en faunawet

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Ministerie van LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.



Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: Ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de licht beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het verplaatsen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als er geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Deze goedkeuring moet daarom nog worden aangevraagd in de vorm van een ontheffing.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het projectgebied tot broeden komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of andere grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

Rode lijsten

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijstsoorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.



Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Assen

Contactpersoon

mevr. E. Langbroek

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9

Postbus 10034 | 9400 CA Assen

T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl

www.burobakker.nl

Projectleiding

mevr. M.C. Salomons

Rapportage

mevr. W.H. Hulsegge

Veldwerk

mevr. W.H. Hulsegge

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2016); Quickscan Flora- en faunawet
Hoekbree 2e en 3e fase Assen. Rapport P16063, Assen.

Foto's: Wijnanda Hulsegge